

Berrikuntzako 'benchmarkina' Euskal Autonomi Erkidegoan

Iritzia

Mikel Navarro Arantze
Orkestrako ikertzailea eta Deustuko Unibertsitateko ekonomia katedraduna

Ingelesa ikasteari behar baino beranduago ekin zion zigazago honek behin eta berri hanka sartu izan du *false friends* deritzen hitzetan, hau da, ingelesez eta gaztelaniaz, idazke-antzekoa izanagatik ere, esanahia guztiz bestelakoa duteneta. Bada, antzeko zerbait gertatu ohi zaie ekonomian oso jantzita ez daudenei, enpresamundutik maileguan hartutako zenbait hitzekin: lehiakortasuna, estrategia... eta *benchmarkina* hitzek enpresa munduan ez bezalako esanahia dute lurraldeaz ari garenean. Berrikuntza, Orkestrako eta Deustuko Unibertsitateko ikertalde batek berrikuntzako adierazleei eta benchmarkinari buruz idatzirikoa liburua argitaratu du Innobasquek. Bertan, benchmarkinaren inguruan hainbat argibide emateaz gainera, EAEko berrikuntzako sistemen benchmarkina egiten da.

Baina gatozen harira, eta has gaitzen termino horren esanahia argitzen. Enpresaren munduan, benchmarkina deritzo lehiakide hoberenei erreparatu eta norbera haiekin alderatzeari, betiere haien jokamolde onetatik ikasteko asmoz. Beste era batera esanda, besteek hobekien egiten dituzten gauzak ongi aztertu eta hortik ikastea, haien jokaera ezin hobe horiek geure organizazioan ere errepikatzen.

Enpresaren munduan sortutako kontzeptu hori azken hamarkadan Europako erregioei aplikatzen hasi zaie, Europako Batzordearen eraginez. Bruselaren leloa honako hau zen: hoberenei begiratu eta haiengandik ikasi zer eta nola egin behar duzun.

Teoria eboluzionistak erakutsi duenez, ordea, berezkoa zaio berrikuntzari ziurtasunik eza; eta, horrelakoetan, ez dago nonahi optimo edo hoberena den praktikarik. Toki batean ongi funtzionatu duenak ez du zertan beste toki batean ongi funtzionatu. Praktika on horiek ezin dira, haien testuinguruaz ahaztuta,

hartu eta, besterik gabe, beste toki batean txertatu. Aitzitik, lurralde bakoitzak bere berezitasunak ditu: historia, harreman eta kapital soziala, espezializazio sektoriala eta halakoak. Horregatik, hori kontuan hartzen ez bada eta denentzako neurri berdina proposatzen bada, porrota ziurtatua dago. Lurraldeek bere-bere den berrikuntzarako bidea bilatu behar dute. Are gehiago, bi lurraldeek testuinguru antzekoa izanik ere, behar bada helburu eta estrategia ezberdinak aukera litzakete; eta horrelakoetan, haiek hartutako neurrien eta politiken egokitasuna lurralde horiek finkatutako estrategiek mugatuko lukete, eta ez neurri eta politika horien ustezko bikaintasunak.

Berrikuntzako literaturak benchmarkin naif edo inozo batetik erator litezkeen kalteez ohartarazten digu. Guztiz bestelakoa den testuinguru batetik ezin daiteke praktika bat hartu, eta, bere hartan, kopia edo zure sisteman txertatu. Esan nahi du horrek besteengandik ez dagoela ikasterik? Ez. Benchmarkin argi edo inteligente bat egitea ere bada: testuinguru ahaztu egiten ez duena. Besteen esperientziak bere lurraldean mimetikoki kopiatu ordez, bere testuingurura egokitzen ahalegintzen dena, edo

besteen esperientzia bere hausnarketarako erabiltzen duena. Esan beharrik ez, zenbat eta testuinguru antzekoagoa izan bi lurraldek, orduan eta errazagoa izango da batean ongi funtzionatutako gauzak bestean egokitzea eta, hortaz, elkarrengandik ikastea. Benchmarkin inteligentearen lehenengo araua hauxe izango litzateke: hasi alderatzen zure burua zureak bezalako baldintzak dituzten lurraldeekin. Konparatu zure burua benetan konparagarriak direnekin. Euskal ekonomiak ia ez du inongo antzik Ile-de-France, Inner London eta eite horretako lurraldeetakoekin. Beraz, irakaspen bila bagabiltza, nahiz eta lurralde horiek berrikuntzako adierazleetan oso gora egon, hobe dugu gure antzekoak diren beste eremu batzuei erreparatzea. Hori bai, antzekoak diren horien artean, begiratu arreta handiagoz hobekien ari direnei, zeren eta, eskuarki, gehiago ikasten baita ongi doazenetatik, gaizki doazenetatik baino.

Euskal Autonomia Erkidego (EAE) testuinguru antzekoa duten lurraldeak gehienbat Alemanian, Austrian eta Italiako iparraldean aurkitu ditugu gure ikerketan. Neurri apalagoan izanik ere, Frantzia eta Espainian ere EAEren baldintza berdin-

tsuak dituzten lurralde batzuk daude —haien artean, Katalunia eta Nafarroa—. Eta Erresuma Batuan eta Suedian eskualde bana. Nahiz eta gure berrikuntzako politikan txit ohikoa izan Finlandiari edota Stockholmi so egitea, herri edo lurralde horien testuinguruak ez du EAEkoaren antzik, eta, beraz, ez dira benchmarkinerako aproposenak.

Gauza asko erakutsi digu erre-

Hasi alderatzen zure burua zureak bezalako baldintzak dituzten lurraldeekin. Konparatu zure burua benetan konparagarriak direnekin. Euskal ekonomiak ia ez du inongo antzik Ile-de-Francerekin edo Inner Londonekin.

ferentziazko lurralde multzo horrekin egindako EAEko benchmarkinak. Nahiz eta EAE ekonomia eta berrikuntzako adierazleetan arrakastatsu ageri Europako Batasuneko lurraldeen batezbestekoarekin alderatzen denean, kontrako balorazioa ateratzen da eta EAEren balioa batezbestekoaren azpitik ageri zaigu antzeko testuinguru edo baldintzak dituzten lurraldeekin alderatzen badugu. Horrek esan nahi du EAEren arrakasta ekonomikoa neurri handi batean baldintza antzeko horiei —gehienbat, espezializazio sektorial eta teknologikoari— zor zaiela, eta ez horrenbeste hemengo jarduleen portaera bikainei.

Era berean, argitalpen zientifikoetan eta patenteetan EAEren emaitza kaskarrak zurrizte aldera, gure ekonomiarako —metalean oinarritua— faktore horiek ezer gutxi balio dutela eta horregatik gure enpresek eta organizazioek kontu gutxi egiten dietela esan izan da. Bada, hor ere, EAEren testuinguru antzekoa —metalean espezializatuak eta abar— duen lurralde multzo horrek arrazoiketa horren funtsik eza eta alor horretan EAEk duen ahultasuna agerian uzten dizkigute: erregio horiek, biztanleko, EAEk baino argitalpen eta patente gehiago dute. Hortaz, adierazle horietan EAEk duen emaitza txarra ez dator EAEko ekonomiak berrikuntzako egiteko behar duen jakintza beste era batekoa delako —zientzian egon ordez, esperientzian oinarrituta dagoelako—, baizik eta EAEko sistema zientifikoa bere garapen mailari lego-kioketena baino ahulagoa delako.

Langile bat Artech-Nissin fabrika berrian, Gasteizen. JON HERNAEZ / ARGAZKI PRESS